

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.— V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 39

Sreda, 13. maja 1936

Leto XI

Prepoved stavke?

K načrtu o minimalnih mezdah

Omenili smo že zadnjič, da je bil delavskim in delodajalskim organizacijam predložen v izjavo zakon o minimalnih mezdah. Delavstvo že več let zahteva uvedbo zakona o minimalnih plačah, toda zakon, ki jamči realni eksistenčni minimum. Tembolj je bilo delavstvo opravičeno do te zahteve, ker je tudi splošna politika bila usmerjena k zniževanju mezd sramotno pod eksistenčni minimum, po katerem se je celo sezonskim delavcem in drugim delavcem smelo plačevati največ 20 Din dne. Radi bi poznali čarovnika, ki more s tem zaslužitkom pošteno živeti.

Načrt zakona o minimalnih mezdah pa gre še dalje. Po tem zakonu so delavske strokovne organizacije takorekoč izključene, ker ne smejo poseči po nikakršni samopomoči. — Stavka delavcev je po tem načrtu prepovedana. Kdor bi stavkal, ga doleti kazen z globo Din 150 do 500.—

Kolektivne pogodbe smejo sklepati le podjetniki in delavski obratni zaupniki med seboj. Sklenjene kolektivne pogodbe potrjuje (signira) predstavnik politične oblasti. Iz tega je razvidno, da so delavske organizacije po tem načrtu popolnoma izključene iz sodelovanja pri sklepanju kolektivnih pogodb in niti ne morejo glede nameranih pogodb dajati svojih izjav, ki bi prihajale v poštev.

Novi načrt je pa tudi v nasprotju z določbami zakona o delavskem varstvu iz leta 1922.

Ta zakon priznava delavske strokovne organizacije in jamči svobodo stavke in celo prepoveduje delavskim posredovalnicam dela, da bi dodeljevale delavce podjetnikom, katerih delavstvo je v stavki.

Nove določbe načrta pomenijo strahovito poslabšanje delavskega stališča kot delavcev in državljanov in skrajno krivično bi bilo, če bi postale zakon. Razumljivo je zaradi tega da organizirano delavstvo takih določb novega zakona ne more sprejeti brez najodločnejšega odpora in protesta.

Načrt je pa tudi moralnopravno jako slabo opravičljivo.

V današnji krizi delodajalci utemeljeno ali neutemeljeno, recimo s svojega kapitalističnega stališča reducirajo plače tako, da delavstvo in njih rodbine hirajo in umirajo gladi. Tu ni nobenih kazni, nobenih oblasti in korporacij, ki bi rekla, da je to krivica, razen delavskih svobodnih strokovnih organizacij, razen delavcev, ki imajo moralno pravico in dolžnost, da se bore za izboljšanje socialnega položaja v svojem osebnem delavskem kakor tudi v splošnem interesu državljanov. Današnja kriza, ko je propadla kupna sila naroda, ki pomeni katastrofalni propad splošnega go-

spodarstva, je najresnejše svarilo pred nameranimi določbami načrta.

Država je občestvo vseh državljanov. Resnica je, da je politična in upravna oblast v rokah podjetniških plasti. Kljub temu je v interesu državljanov,

da čuva ta oblast interese vseh plasti naroda

enako in da ne ukrene ničesar, kar bi dajalo privilegije eni ali drugi plasti prebivalstva. S tem načrtom bi se omejila svoboda delavskih organizacij, dočim bi se dovolil podjetniškemu razredu privilegij v sedanji krizi in nezaposlenosti, ker bi se omogočilo še hujše zatiranje delavstva deloma pod zaščito novega zakona in deloma z bogatim rezervarjem siromašnih nezaposlenih delavcev, ki so zaradi bede primorani sprejeti delo tudi ob najslabših pogojih. Ustvarjale bi se s tem še slabše razmere, ki morajo voditi narod v propast.

To so dovolj tehtni vzroki, ki sva-re oblast in delavstvo pred uveljavljenjem takih določb. Če se sklicujemo na državljansko pravico svobodne borbe za svoj socialni položaj, morajo to razumeti državniško pametni merodajni krogi.

Strokovne organizacije opozarjamo na to nevarnost, opozarjamo nanjo delavske zbornice in — pametne socialne in gospodarske politike.

Življenjsko vprašanje španske republike

Španija spominja na Rusijo v toliko, kolikor so se v njej dogodki vedno razvijali drugače kakor v drugih evropskih državah. Kakor se je razvila ruska revolucija in sovjetska unija po posebnih ruskih razmerah in zakonih, tako kaže tudi politično in socialno življenje Španije svoje posebnosti, ki jo ločijo od sosednjih držav.

Kakor je carska Rusija v svojem gospodarskem, socialnem in političnem razvoju zaostala za vso Evropo, tako se je onstran Pirenejev najdalje in najmočnejše vzdržal srednji vek, fevdalizem, ki je vplival na vse ljudsko življenje. Nexojev potopis »Politični Španiji«, ki ga je pred leti izdala Cankarjeva družba, je v tem oziru še vedno vsega zanimanja vredna knjiga, ki kaže bistvene razlike vsega španskega življenja, pa naj si bo v medsebojnem razmerju obeh spolov, v praznikih, procesijah ali socialnih bojih.

Zdi se, kakor da se hoče najnovjši razvoj v Španiji maščevati za vso veliko zamudo prejšnjih časov. Kakor so vesti o raznih požigih in rabukah zlobno in namenoma pretirane, vendar je gotovo, da igra veliko vlogo vročekrvni temperament ponosnih Špancev, ki pa trpe v silni socialni bedi.

Voditi politiko v Španiji je še težje kakor v kaki drugi državi. Kajti Španec je izrazit individualist (vsak rad počenja vse na svojo roko) in zato igrajo anarhisti še vedno veliko vlogo v delavskem gibanju. Vendar marsikaj kaže, da so se tudi anarhistični sindikalisti nekaj naučili, tako da ne igrajo več posebne vloge izven ljudske fronte. Tudi vprašanje Katalonske avtonomije je ljudska fronta ugodno rešila, s tem da je dala Kataloncem tisto samostojnost, ki odgovarja sijajnim tradicijam njihovega duhovnega življenja in njihovi industrijski razvitosti.

Tako je ostalo na dnevnem redu: agrarno vprašanje, vprašanje razdelitve zemlje. Rešitev agrarnega vprašanja je pa v Španiji neločljivo zvezana z bojem proti visokemu klerusu in veleposestnikom, z bojem proti vsem silam, ki so vzdrževale socialno in politično fevdalni sistem. Vprašanje vere kot take ne igra tu nobene pomembne vloge, ker španski narod je po svoje veren (beri Nexojal) Pri vseh rabukah na deželi gre za ogroženje nemaničev proti tistim, ki posedujejo ogromna posestva.

Po uradnih podatkih ima v Španiji 1.774.104 kmetov povprečno po 6:41 hektarjev zemlje, skupno 11.366.390 hektarjev. Vsi ti skupaj imajo komaj polovico vse španske zemlje. Njim nasproti poseduje 12.721 lastnikov 11.068.700 hektarjev zemlje, to je povprečno 870.11 hektarjev na glavo! Ta zemlja je hkrati tudi najrodovitnejša. Med temi veleposestniki ima 30 (trideset) velikih gospodarstev 21 odstotkov vse španske zemlje. Tako posedujejo:

Vojvoda Medinaceli	79.146 ha
Vojvoda Penaranda	51.015 ha
Vojvoda Villahermosa	47.203 ha
Vojvoda Alba	34.455 ha
Vojvoda de la Romana	29.096 ha
Marquis de Comillas	23.719 ha
Vojvoda Nunez	17.732 ha
Vojvoda Arion	17.666 ha
Grof Uomanones	15.132 ha

Socialisti pred sestavo vlade v Franciji

Socialisti pridobivajo tal med kmetiškim prebivalstvom

Francoski socialisti so doslej odklanjali vstop v meščanske vlade. Z zmago leve, katere člani so socialisti, so jo organizirali in pri volitvah postali najmočnejša politična stranka v zbornici, pa prehaja nanje tudi odgovornost za nadaljno politiko Francije.

Leon Blum je z ozirom na položaj zapisal v »Populaire«-ju naslednje:

»Zbornici se mora predstaviti vlada ljudske fronte. Socialistična stranka ni samo med večino, marveč v zbornici sploh najmočnejša. Z dogovorom glede delovanja je vezana s komunistično stranko. Ta stranka se je pravtako borila v vrstah ljudske fronte. Opozarjamo, ne da bi se obotavljali, da smo pripravljeni vršiti nalogo, ki nam gre, to je, postaviti vlado ljudske fronte in jo voditi.«

Iz teh vrst posnemamo, da socialisti zahtevajo predsedstvo vlade in primerno zastopstvo v drugih resorih. S tem je izključeno, da bi postal predsednik vlade radikal Deladier, kakor so listi poročali. Leon Blum odklanja zase predsedstvo vlade, pač pa je bil imenovan že socialistični poslanec Vincent Aurioi za predsedniškega kandidata.

Posebno zanimivo je v francoski politiki, da se je pripadništvo socialistični stranki jelo zlasti širiti med

malimi kmeti in kmetiški delavci. V Franciji bodo torej kmetje, kakor

v nordijskih deželah, sodelovali s socialističnim delavstvom.

Blumov vladni program

Socialistična stranka se mora že resneje baviti z aktualnim programom, če prevzame vodstvo francoske vlade. Teoretično so socialisti na jasnem. Važno pa je vendar, kako in kaj se najprej rešuje, da ni motenj v kontinuiteti razvoja. V zadnjih letih imamo tudi več praktičnih zgledov v nordijskih državah, na Danskem in v Španiji. Povsod vidimo, da se popravljajo socialne krivice, da se pa kljub temu izboljšava socialni položaj naroda.

Leon Blum je o programu, ki je nujen, govoril s Sarrautom (sedanji predsednik vlade) in Deladierom. Po njegovi izjavi bo socialistična stranka vršila svoj program le sporazumno z vsemi skupinami ljudske fronte. Socialisti hočejo pridobiti zaupanje cele Francije ter vrniti Franciji nje kredit in produkcijsko silo.

Na konferenci stranke v nedeljo je Leon Blum razvil program socialistične stranke in aktualne naloge bodoče vlade.

Socialistična stranka prihaja, da izvede nujne reforme. Nočemo ovrniti razvoja in rušiti. Naša borba

datore zahteval načelno pooblastilo, da bodo stranke čvale demokracijo. Sam pa hoče biti nevtralni predsednik ter je izstopil iz svoje politične stranke.

Na kongresu je bil izvoljen odbor za redakcijski strankinega programa z ozirom na sodelovanje v državni upravi.

Detajlno so govorili o politiki stranke v debati.

Manuel Azana predsednik španske republike

V nedeljo so bile na Španskem volitve predsednika republike.

Izvoljen je bil z veliko večino dosedanji predsednik vlade Manuel Azanja.

Azanja je pred prevzemom kandi-

Nasproti tej gospodi, ki jo brani klerikalna Gil Roblesova stranka, žive kmetje v najhujši bedi in imajo slabše dohodke od industrijskih in obrtniških delavcev. Od 1.026.412 davčno obvezanih kmetov jih ima 847.548 dnevni zaslužek manj kakor eno pezeto! Še slabše kakor malim kmetom se godi **trem milijonom poljedelskih delavcev**, ki so poleg nizkih mezd povprečno 90—150 dni na leto sploh brez zaslužka. Način obdeljevanja malih kmetij je zastarel, v mnogo pokrajinah je življenjskega pomena dovajanje vode, skratka vprašanje zemlje je osnovno vprašanje, od katerega bo zavisela tudi usoda ljudske fronte. Treba rešiti pravilni način razlastitve veleposestniške zemlje, zboljšanje življenja malih kmetov in poljedelskih delavcev, notranjo kolonizacijo poljedelske kredite itd.

Sedanja vlada, ki se opira na socialistično stranko, je izdala prve ukrepe za agrarno reformo in 100 milijonov pezeta za osvobodene kmete. Tem prvim ukrepom bodo brez dvoma sledili nadaljnji dalekosežni koraki.

Demokracija ali dremlješ?

Pogajanja, ki so se vršila v vrstah izven parlamentarne opozicije jako živahno, so zbudila nado, da se vendar takozvana politična javnost strezne in oprime baze, na kateri bi se, če že ne takoj vrnila demokracija, ustanovilo jedro okoli katerega bi se zbirale demokratične sile naroda, ki so v ogromni večini. Nikakor nam namreč ni mogoče umeti, kako more vladati med pravimi demokrati taka indolenca, ki onemogoča tudi le navidez konsolidacijo demokratičnega življa. Dokazuje to le, da vodilni politiki niso iskreni demokrati, marveč le sebični politiki, ki jim je blagostanje v državi deveta briga.

V demokratični državi, med demokratičnimi politikami in gospodarji ter tudi delavci bi lahko imeli urejene razmere, svobodo in zdrav razvoj. Tako pa vsega tega ni.

Nedavno je v Zagrebu iskal »zvez« tudi radikal Miša Trifunović. Posvečeval se je s svojimi prijatelji ter je obiskal tudi dr. Vladimira Mačka. Dr. Mačku je bil predložen osnutek sporazuma, na katerega bi moral odgovoriti do konca aprila meseca. Ni nam znano ali je dr. Maček odgovoril ali ne, niti kaj je odgovoril, če je.

Bodi tako ali tako, ne eno ne drugo ni vzrok, da bi se demokratične sile v državi morale nehati zbirati. Nujnost zahteva, da se demokratično gibanje poživlji.

Socialistično delavstvo bo to misel pospeševalo, dokler nima stranke brez nje, ko pa dobi svojo stranko, bo najodločnejši pobornik pri zbiranju teh sil. Napori ne morejo biti brez uspeha, ker je narod po svoji duši demokratičen. Če ni demokracije so krivi egoisti in korupcionisti.

8 mrtvih, več desetih ranjenih

Velika stavka v Grčiji

Iz stavke tobačnih delavcev v Solunu se je razvila splošna stavka

V Solunu so pretekli teden stopili v stavko tobačni delavci, zahtevajoč izboljšanje svojih mizernih plač. Merodajni činitelji so to stavko popolnoma ignorirali in delavstvo je bilo primorano apelirati na javnost. Stavkajočim se je pridružilo v Solunu tudi delavstvo ostalih poklicev, med drugim železničarji itd.

Ob priliki nekega zborovanja in obhoda stavkajočih sta policija in vojaštvo razganjala delavske množice in pri tem uporabila tudi strelno orožje. Ubitih je bilo osem delavcev, par desetih pa ranjenih.

Delavske organizacije so kot odgovor na dogodke v Solunu proglasile splošno stavko.

V Atenah je delavstvo šlo na ulice in zahteva odstop vlade. Pravosodni minister je odstopil.

Vlada Metaxa pa pravi, da bo vztrajala in v skrajnem slučaju pozvala stavkajoče pod orožje.

Delavske stranke in venezelisti so se obrnili na vlado, da naj neha s krvoprelitjem in reši vprašanje tobačnih delavcev, radi česar je nastala stavka.

Avstrijski Starhembergovi — uporni!

Na Dunaju je priredil praznovanje majnika v nedeljo Kunschakov »Freiheitsbund«. Ta krščansko-socialna zveza je hotela manifestirati za režim. Kancler dr. Šušnik je zopet udaril po marksistih, češ, da uče »krivo vero« kakor naciji. Povedal je, da v Avstriji vodita politiko kancler in voditelj domovinske fronte. Po shodu je bil izprevod. Na Burgringu

so pa manifestante počakali Starhembergovi hajmverovci, ki so krščanske socialce nagnali s komunisti. Aretiranih je bilo okoli 50 oseb. — Kunschak bi rad pritegnil v svojo zvezo socialne demokrate, ker je sicer Starhemberg močnejši. — Starhemberg pojde za teden dni v Italijo. Kaže, da ima tam protekcijo pred kanclerjem.

Francesco Nitti o italijanskem fašizmu

Pariški emigrantski list »Giustizia e Libertà« poroča med drugim tudi o izjavi bivšega italijanskega predsednika vlade, Francesca Nittija, ki jo je dal uredniku »L'intransigent«a. Na tozadevno vprašanje mu je Nitti odgovoril: »J'attends la fin du fascisme«. Pričakujem konec fašizma.

Zmage v Abesiniji ga ne bodo rešile. Nitti je obenem izjavil, da pa ne želi dati izjav, kako to misli in kako pride do poloma.

Nitti je gospodarstveni pisatelj. V Pariz je šel prostovoljno. Pozna italijansko gospodarstvo, na podlagi katerega je izrekel svojo sodbo.

„Slovenec“ pred enim letom

»Slovenec«, dne 12. febr. 1935.

O novem banu dr. Puc.

Kakor smo poročali, je bil v soboto imenovan za novega bana dravske banovine dosedanj ljubljanski mestni župan g. dr. Dinko Puc...

...Pod županom dr. Pucem se je ljubljana ugodno razširjala ter pričela dobivati velemestno lice, kar je nemala njegova osebna zasluga.

Pričakujemo, da se bo novi ban na svojem visokem mestu izkazal z objektivnostjo in pravičnostjo.

»Slovenec«, dne 13. febr. 1935.

Jevtič napravil konec JNS.

V uvodniku »Lažni patriotizem« pripisuje Jevtiču velikanske zasluge:

»Prošlost smo pustili za seboj,« je nedavno dejal g. Jevtič; »mi moramo gledati v bodočnost.« ... Z razpustom narodne skupščine, ki je bila pač sok JNS, in z razpisom novih volitev, je vlada dala znamenje, da je politike JNS in tudi mož, ki so zanj odgovorni, konec. Pogled nazaj bo volivcem odprl oči v bodočnost.

»Slovenec«, dne 15. febr. 1935.

Stare sence in nov čas.

Pod tako naslovljenim uvodnikom spet poje slavo g. Jevtiču in po polemiki z »Jutrovcem«, ki jim očita, da so vse zafurili, se obrača proti oblasti ene stranke v Sloveniji, in pravi med drugim:

»Po tej žalostni konstataciji nam ne preostaja ničesar drugega, kakor da želimo, naj bi se politična skupina, ki je odgovorna za tako razsulo, resnično... zavedla,

kaj je napravila, in se spokorila, namesto da zopet začne s staro taktiko.

... Vse resne stranke v naši državi so za Jugoslavijo, za njeno nacionalno in državno okrepitev... To je slovesno izjavil tudi sedanj prednik vlade... Klicanje starih senc in duhov, kakor v coprnških romanjih, ni ne državniško ne sodobno in kdor se s tem peča in skuša na tem zidati... ni še dorastel za novi čas in razmere. V smislu... programa Jevtičeve vlade je, da naš dom temeljito prezračimo... Nihče ne želi biti edini gospodar v Sloveniji. Vlada naj demokracija, soglasje vseh pametnih in poštenih ljudi, ki imajo svoje nazore, programe in smernice zato, da koristijo skupnosti, ne pa samo eni stranki.

Vrženi skozi vrata, se vračajo skozi okna.

»Slovenec«, dne 20. febr. 1935.

Belgrad, 20. febr. m. Vedno bolj prozorna postaja taktika Jugoslovske nacionalne stranke (JNS) pri sedanjih državno-zbornih volitvah. To stranko je predsednik vlade, ko je sestavljal svojo vlado, z močno in za vsakega razumljivo kretnjo porinil stran. Ko še ni hotela razumeti... in je skozi okna silila nazaj, je moral njen končnoveljavni odgon povdariti še z eno, močnejšo kretnjo, da bi ga vsakdo razumel: sklenil je, da nastopi pri volitvah kot nosilec svoje lastne kandidatne liste.

Kaj, kako duhovito je razložil »Slovenec« svojim bravcem to, da se je postavil Jevtič za nosilca svoje liste! Sicer pa o politični modrosti »Slovenca« na vso njegovo jezo — dalje prihodnjič.

Abesinije ni več?

Na ruševinah Abesinije — rimski imperij

Mussoliniju se silno mudi. Entuziazem in proslavljanje je potrebno, da italijanski narod ne čuti tako posledic drage vojne v Afriki, ki je zahtevala okoli 30.000 mrtvih Italijanov, 40.000 ranjenih in bolnikov ter je veljala domala deset milijard lir, to je do 30 milijard dinarjev. Italija je zmagala. Nekuš je pobegnil v Jeruzalem, ter se kasneje najbrže preseli v London.

Mussolini je že v soboto proglasil kralja za abesinskega cesarja in Italijo za imperij (cesarstvo) ter anektiral Abesinijo kot kolonijo. Maršala Badoglio pa proglasil za podkralja Abesinije. Tragedija je, v kolikor ne bo nadaljnega odpora posameznih rodov, zaključena. Tragedija pa še ni zaključena mednarodnopolitično, o čemer pa je jako težko nastavljati premise, ker je Društvo narodov odreklo in ker se tudi velesile zaenkrat zaradi napetega položaja ne upajo zahtevati zadoščenja pravici. Mešetarili bodo torej samo — prijateljsko glede svoje sočlanice v Društvu narodov in njih bodočem vplivu nanjo.

Abesinija pa še ni pomirjena. Minister Wolde Mariam potuje sam v Zenevo, da bo tam energično branil koristi Abesinije. Mariam izjavlja, da ima Abesinija še vlado, s katero je on v zvezi. Zagotavlja, da se Abesinija še ne bo izlepa podala, marveč se bo borila tudi za zadnjo ped zemlje proti fašističnim napadalcem. V Zenevo morda pojde tudi nekuš Haile Selasie.

Občni zbor II. rudarske skupine

Občni zbor II. skupine, ki se je vršil dne 10. maja v Celju, je dobro uspel. Pokazal je, da zaupniki II. skupine posedujejo visoko inteligenco.

Iz poročil, ki jih je podal načelnik II. skupine Franc Pliberšek je razvidno obširno in požrtvovalno delo delavskih zaupnikov, tako na polju delavske zaščite, delavske kulture in splošnega udejstvovanja na socialnopolitičnem polju med rudarji in plavžarji v delokrogu II. skupine.

Občni zbor je tudi sprejel več resolucij, ki se tičejo splošnih rudarskih zahtev. Resolucije so bile poslane: Ministrstvu za šume in rude, ministrstvu socialne politike in nar. zdravja, ministrstvu prometa, ministrstvu vojske in mornarice in rudarskemu glavarstvu.

Vsaki resoluciji je priložena tabela o zaslužku rudarjev za mesec maj.

Noben človek se ne bori proti svobodi; on kvečjemu pobija svobodo drugih. Zato so v zgodovini obstojale vse vrste svobode, samo da je včasih svoboda posebna predprava ene skupine, drugič pa splošna pravica.
K. Marx.

B. Traven, Bombaž

II. Knjiga

Prejava Talpa 78

Mene že ne bo nihče več ujel. Da bi šel trgati bombaž? Jaz? Mislim, da me za takega bedaka ne boste smatrali. Rajši kradem ali pa poginem. Kaj ste že kedaj srečali revnega farmarja? Jaz ne. V prvih treh letih se mu morda že še slabo godi. Ko pa dodobra obdela zemljo, potem mu donša več kakor zlatokop. Potem pa hočejo iz nje takoj tudi napraviti diamantni rudnik, in sicer s tem, da goljufajo delavce za mezdo. Cabrones!

Mislim, da je imel Osuna popolnoma prav. Zato sem sklenil, da tudi jaz ne bom nikoli več trgal bombaža. Saj nisi pri tem ničesar zaslužil. Kaj pa me sploh briga, da potrebuje Evropa bombaž? Če hočejo imeti tam bombaž, naj pridejo kar sami sem in si ga natrgajo, da bodo vsaj izvedeli, kaj se pravi trgati bombaž. S to življenjsko modrostjo sem zapustil Osuno in stopil v bar, kjer so prodajali kavo, da bi je nekoliko popil.

Poleg mene je sedel neki Amerikanec, že starejši mož in prav gotovo farmar.

»Kaj pa iščete?« me je vprašal, ko sem se oziral po mizi.

»Sladkor,« sem rekel. Ponudil mi je emajlirano sladkorno dozo.

»Nisem mislil na to, ko sem vas prašal,« je rekel mož smejoč se. »Nego sem mislil, ali bi radi kaj zaslužili?«

»To pa zmeraj,« sem odvrnil.

»Ali ste imeli že kedaj opravka z živinskimi čredami?«

»Vzrasel sem na živinski farmi.«

»Potem pa imam delo za vas.«

»Res?«

»Čredo, ki šteje tisoč glav, med njimi osemdeset bikov, bo treba gnati tri sto petdeset milj daleč. Ste zadovoljni?«

»Zadovoljen!« Udaril sem mu v roko. »Kje vas pa dobim?«

»V hotelu Palacio. Ob petih. V dvorani.«

15

Po železnici živinskih čred ni moči prepeljati. Dežela je velika, proge pa so tako dolge, da bi tovornina požrla živino. Tudi krmiti in napajati se živina na železnici ne da. Krmo in vodo bi bilo treba pripeljati na postaje, obenem bi se pa morali najeti za to tudi ljudje. Razen tega pa živina na dolgi vožnji shira. Končno bi se celo utegnili pripetiti, da bi moral živinorejec celo doplačati, ko bi prispela živina na trg.

Zato ne preostane drugo, kakor da ženo živino. V evropskih deželah je to zelo enostavno. Toda v Mehiki pa ni cest. Tu moraš prehoditi gore,

umikati se moraš močvirjem in prebroditi reke. Tudi vodo moraš zmeraj znati najti, sicer ti vsa čreda pogine, vsak dan pa moraš dospeti tudi do kakega pašnika.

»Kaj, tri sto petdeset milj?« sem vprašal mr. Pratta, ko sva sedla, da bi se o vsem dogovorila. »In zračne črte?«

»Da, zračne črte.«

»Preklete. Iz tega utegne nastati potem šest sto milj.«

»Tega ne verjamem,« je odvrnil mr. Pratt. »Kolikor sem poučen, se držite lahko skoraj zračne črte.«

»In plača?« sem vprašal.

»Šest pez na dan. Priskrbel vam bom tudi konja in sedlo. Za hrano pa boste morali sami skrbeti. Dal vam bom šest svojih ljudi, Indijancev. Vodnik, ki je mešanec, gre tudi z vami. Je prav sposoben mož. Morda bi mu celo smel čredo zapupati. Toda bolje je, da ne. Če bi medpotoma vse poprodal in pobegnil, kaj bi naj potem storil? Njegova žena in otroci stanujejo pri meni na farmi. Vendar pa to ni še nikako jamstvo. Pa najdite koga tu pri nas, če vam pobegne. Brez denarja pa ga ne morem poslati; medpotoma je precej stroškov. In ni dobro, če ljudi zapeljuješ. Sam pa ne morem za tako dolgo s farme. Če se razve, da me ni doma, bi utegnili priti banditi. Zato pa bi imel rad belca, ki bi prevzel čredo.«

Doma in po svetu

Notranji minister dr. A. Korošec v Ljubljani. V Ljubljani je bila v nedeljo banovinska konferenca JRZ, na kateri so dopolnili strankin odbor. Na konferenci je govoril tudi notranji minister. Po listih posnemamo, kar bi nas utegnilo zanimati. Omenil je najprej levičarsko zmagao v Franciji, ki ji ne moremo zaupati, ter se čudil, da se je vesele celo oni, ki nimajo interesa na komunizmu. To ne sme biti vzor; mi smo narod, ki noče živeti v politični in gospodarski diktaturi, marveč v politični in gospodarski demokraciji. — Med italijansko-abesinsko vojno je bila naša javnost rezervirana in korektna. Želimo, da med nami in Italijo ostanejo odnosi tudi v bodoče korektni. — Naše zdravilo (v notranji politiki) mora biti zdrava demokracija, ne pa nasilen fašizem in komunizem. — Kdor hoče zdravo demokracijo, mora iz političnega življenja izključiti vsako nasilje. Nasprotniki demokracije so levi in desni. — Nadalje je minister omenil kuhinje, ki pripravljajo najgorostasnejše lažjive vesti o dostojanstvenikih, o vladi, o režimu, o uradnikih in o vsakem, ki jim ni naklonjen. To se mora v kali zadušiti. Ni mogoče dovoliti, da se take laži širijo ali tiskajo. To ne bi bila svoboda, ampak anarhija. — JRZ se dovolj razvija. Nekateri radikali so šli sami stran brez naše krivde. Ustanovni zbor bo ta mesec. — V glavni odbor v Beogradu so bili izvoljeni: minister dr. Miha Krek, dr. Franc Kulovec in dr. Josip Leskovar; četrtega odbornika je konferenca prepustila dr. Korošču. — Te izjave smo morali za- beležiti, ker so pomembne, če hočemo objektivno presojati dejanski položaj.

Razkrivanje korupcije? Grof Thurn-Taxis ima v Jugoslaviji ogromna posestva, ki so bila mnogo let v upravi sekvestra. Grof je iskal zvez in končno se mu je posrečilo izposlovati odpravo sekvestra, kar ga je veljalo precej milijonov. Po vesteh v listih je dobil tudi dr. Pribičević 3 milijone dinarjev, drugi pa še več. Zadeva »kupčije« ni bila tajna, vendar so k odpravi prisilne uprave pomagali tudi politiki iz Slovenije. — Seveda, če se rešujejo političnogospodarski problemi tako, pa ni čudno, da smo tam, kjer smo.

Samo 800 milijonov škode je imela država. Pogodba za gradbo železnice Požarevac—Kučevo, (ki še ni dovršena), Priština—Peč (steče letos) in Bihač—Knin, (ki še sploh ni v delu) je odškodovala državo za 800 milijonov dinarjev. Po očitku ing. Stanića že v parlamentu je to škodo zakrivil bivši železniški minister ing. Radivojević. Predsednik vlade Uzunović je takrat debato prekinil ter rekel, da to ni korupcijska zadeva. — Stvar pa le še ni zaspala.

Nov udarec za prekmurske sezonske delavce. Iz Prekmurja je šlo vsako leto na sezonsko delo okoli 10.000 kmetijskih delavcev. Največ jih je šlo v Nemčijo, potem v Francijo, v Vojvodino in na Belje. Letos Nemčija sploh ne sprejema jugoslovanskih delavcev, odide jih pa v Francijo okoli 400 (druga leta okoli 2000) in na Belje 1600. Letos bo dobilo delo zunaj doma le okoli 2000 teh delavcev. Tudi to je socialni udarec za siromašne Prekmurce, ker jih ostane okoli 8000 brez tega sezonskega zaslužka.

»Ni brambna dolžnost, ampak samo službena dolžnost«, odgovarja Avstrija na protest male antante zaradi uvedbe splošne vojaške dolžnosti. Gre za ljudsko vzgojno stvar. Ta trditev pa ne zmanjša dejanja, ker se je vojaški kredit znatno povečal. Sicer pa Avstrija poudarja miroljubnost, da pa mora čuvati neodvisnost, kakor ji je s tem naročeno v Ženevi.

Politični umori v Španiji. V zadnjem času je bilo več levičarskih osebnosti v Španiji umorjenih kar na cesti ali drugje. Morilci so bili deloma ugotovljeni in se je v preiskavah dokazalo, da jim je bil umor naročen od klerikalne internacionale.

Širite naš list!

IZ NAŠIH KRAJEV

Ljubljana

Delavski prosvetni večer »Zarje«

Ljubljana, 10. maja 1936.

V soboto 9. t. m. je bila dvorana Delavske zbornice zopet zasedena do zadnjega kotička. Bil je to v letošnji sezoni V. delavski prosvetni večer. Znamenje, da je kulturno delovanje in živahnost delavskega gibanja, posebno na kulturnem polju v Ljubljani, na prav razveseljivi stopnji.

Sporod V. prosvetnega večera »Zarje« je bil še posebno lep. Nova skladba narodnih jugoslovanskih pesmi »Srečna vas domača...« skladatelja in bivšega ravnatelja »Glasbene Matice«, dr. J. Cerina, je prava pesem deklet in fantov na vasi. Dirigiral je skladatelj sam in dvorana je ploskala in ploskala od razigranosti in navdušenja. Delavski godbeniki »Zarje« so pokazali, koliko umetniške sile je v njih.

Mandolinski orkester »Zarje« je igral skladbe dovršeno.

Jazz-orkester »Zarje« se lahko korajžno kosa z drugimi »bolj slavnimi« jazz-orkestri.

Mešani pevski zbor »Zarje« pa je zapel, da je bil pravi užitek za poslušalce.

Enodejanka v treh slikah iz današnjega življenja »Strojepiska«, ki jo je spisal s. Belić iz Beograda, prevedel pisatelj Iv. Vuk, režiral pisatelj J. Kranjc, je bila odigrana živo in dobro. Igralkam in igralcem priznanje in pohvala!

Orjite »Zarjani« ledino kulturnega proletarskega polja z enako vnemo kakor doslej, da bo setev dala obilno žetev. —tev.

V četrtek zvečer 14. t. m. vsi člani na občni zbor »Vzajemnosti«!

Maribor

Nekaj predprodajnih vstopnic

za delavsko akademijo, dne 16. maja v »Unionu« v Mariboru, je še na razpolago. Dobite jih v tajništvu Strokovne komisije. Delavska zbornica, II. nadstropje, v administraciji »Delavske Politike« in pri zaupnikih.

Aktivni sodelujoči dobijo vstopnice pri generalki v četrtek, dne 14. maja v dvorani »Uniona«.

Sodrug-somišljeniki! Udeležite se akademije polnoštevilno! Vstopnina je nizka!

Zaupniško zborovanje. Minuli ponedeljek se je vršilo v Delavski zbornici zborovanje zaupnikov svobodnih strokovnih organizacij. Uvodoma je poročal predsednik KMO s. Petejan o poteku 1. maja, katerega je mariborsko delavstvo praznovalo v velikem številu, kljub temu, da je bila vsaka agitacija onemogočena. Značilno je bilo tudi poročanje meščanskega časopisa, ki je skušalo prikazati, da so vse tovarne poino obratovale. — Dalje je poročal o veliki stavki tekstilnega delavstva v Varaždinu, katero spremlja mariborsko delavstvo z veliko pažnjo in izreka stankujučim svojo solidarnost. — Stavbinski delavci v Mariboru so se pričeli dramiti. Zbirajo se okrog svoje organizacije, ki bo v kratkem času zbrala pod svojim okriljem pretežno večino stavbinskega delavstva. — Omenil je tudi ustanovitev delavske kulturne organizacije »Vzajemnost« ter pozval zaupnike, da podpirajo moralno in materijelno stremenje te kulturne organizacije. Končno je poročal še o načrtu zakona o minimalnih mezdah, ki predvideva prepoved stavek, ki je edino orožje delavcev v boju za svoj obstanek. Strokovne organizacije tako zamisel odločno odklanjajo in bodo v najkrajšem času zavzele svoje stališče. — Sledilo je poročilo o poteku kongresa Strokovne komisije v Ljubljani, katerega je podal tajnik s. Vidovič, o čemur pa smo že obširno poročali v našem listu. Nato se je vršila debata, v katero so posegli ss. Čretnik, Šimnic, Skrinjar, Karner in Ternovšek. Slednji je zlasti priporočal, da zaupniki širijo delavski tisk, predvsem pa naj bo vsak zaupnik naročnik »Delavske Politike«. Zaupniški sestanek je razpravljal še o agitaciji za akademijo, ki se bo vršila v soboto, dne 16. t. m. v Union-ski dvorani, nakar je predsednik zaključil lepo uspešno zaupniško zborovanje.

1607 brezposelnih je bilo s 1. majem prijavljenih pri tukajšnji Borzi dela. Ako upoštevamo, da se na Borzi dela prijavi le en del brezposelnih, nam gornja številka pove, da je brezposelna armada v Mariboru katastrofalno velika. Kdaj se bodo pričela izvajati javna dela, da bodo reveži dobili skromen zaslužek?

Samostanska greda zapira celo ulico. Med najlepšimi širokimi ulicami v Mariboru je Gregorčičeva, ki vodi od mestnega gradu do starega pokopališča in nato po novem podaljšku ulice proti Kamniškemu predmestju. Vmes leži pokopališče, ki bi se lahko že davno opustilo in mesto bi imelo preko tega sveta najlepšo prometno zvezo proti Kamnici, prebivalci iz novega dela pa znatno skrajšano pot v sredino mesta. Toda mariborski Nemci so se likvidaciji pokopališča na vsi moč uprli pred par leti zato, da lahko po inozemskih knjigah pišejo, kako nemški napisi na tem pokopališču dokazujejo nemški značaj Maribora. Slovenskim klerikalcem pa je seveda tudi prav, da ostane pokopališče naprej tako težka prometna in regulacijska ovira mestu. Kljub temu bi lahko to ulico odprli vsaj pešcem, ker leži med pokopališčem in sosednjim vrhom Solskih sester več metrov širok pas, ki je že davno last občine in bi tam lahko napravili vsaj pešpot, da ne bi bilo treba ljudem delati velikega ovinka. Toda tudi to pešpot držijo zabarikadirano in svet uživajo šolske sestre kot najemnice. Potem se ni čuditi, da v mestu ne rešujemo tudi težjih regulacijskih vprašanj, če se že, niti takih malenkosti nihče ne upa dotakniti. Čemu je potem občina že pred leti investirala drag denar za napravno podaljška Gregorčičeve ulice in križišča, samo zaradi tistih par vil odličnih gospodov, če ni mislila cele ulice odpreti?

Izjava. »Slovenec« poroča, da so stanovci železničarskih združnih hiš dobili te dni obvestilo, da mora plačati vsaka stranka Din 50 odvetniku dr. Reismanu za zastopanje itd. Ta vest ni resnična, ampak je zlobno potvorbena. Res je, da se je že na več sestankih združnikov in stanovcev obravnavalo vprašanje kritja ev. stroškov, ki bi utegnili nastati v zvezi z obrambno akcijo proti prodaji obeh hiš in za varovanje pravic združnih članov. Ob neki taki priliki je bilo sklenjeno, da bodo stran-

ke prispevale 1. maja t. l. vsaka po Din 50 v ta namen proti naknadnemu obračunu. Skupno je plačalo solidarnostni prispevek od 62 stanovalec njih 55, torej 8 več kot pa se jih je prvotno priglasilo. Ni pa res, da bi bil dr. Reisman doslej stavil kakršnekoli zahteve ali da bi bil tak sklep storjen na njegovo pobudo. Glede morebitnih stroškov v tej zadevi pa seveda »Slovenec« ne bomo polagali obračuna. Smasek Franc, l. r.

V Grajskem kinu so bili odpušteni trije uslužbenci, ker so baje rovarili proti šefu. Res pa je, da podjetje ni izpolnjevalo obveznosti. Odpuščenemu kurjaču je bilo n. pr. objubljeno, da mu poleti plača ne bo znižana, čeprav bo manj dela. Radi te objube ni kurjač pozimi zahteval zvišanja plače. — Prišli pa so topli dnevi in kurjač se je znašel na cesti... Odpušteni nastavljenici so vložili tožbo tudi radi psovovanja.

Stavka na vinarski šoli. Na vinarski šoli je izbruhnila koncem prejšnjega meseca stavka: Dijaki so zahtevali izboljšanje hrane in enako razdelitev poljskih del med vse gojence. Ravnatelj je izjavil, da ni nobena točka v prošnji utemeljena in je tri dijake izključil, mnogo pa kaznoval z ukori. Stvar je sprožila mnogo govorice in se bo baje tudi g. ban ob obisku v Mariboru zanjo pozanimal...

Mestna podjetja so dobila nov pravilnik. Delokrog poslovanja dosedanjega ravnateljstva se je s tem skrčil in prenesel na poedina podjetja.

Naknadna zaprisega. Vsi v Mariboru bivajoči vojni obvezniki vseh veroizpovedi, kateri še niso bili iz kateregakoli vzroka vojaško zapriseženi, se naj prijavijo mestnemu vojaškemu oddelku in pridejo k zaprisegi v petek, dne 15. maja 1936 v komanadi 45. peš. polka. Prizadeti, ki se temu pozivu ne bodo odzvali, bodo najstrožje kaznovani.

Prostovoljno v smrt. V Scherbaumovi garaži v Kopalniški ulici so našli v torek, dne 12. t. m. zjutraj obešenega šoferja Matijo Zupana.

Smrtna kosa. V nedeljo, dne 10. t. m. je preminul v 72. letu starosti g. Ribaček Vaclav, upokojenec. — V Splošni bolnici pa je umrla 30 letna tkalka Marija Teichmanova, v poročnišnici pa 24 letna Marjeta Dvoršak. Žalujočim ostalim naše sožalje.

Pod vlak se je vrgel minuli ponedeljek zjutraj na progi Maribor—Pesnica 29 letni pisarniški sluga Ivan Horvat. Železniški organi so našli truplo brez glave med tračnicami.

V proslavo materinskega dne se bo vršil v torek, dne 12. maja ob 20. uri v dvorani Ljudske univerze literarni večer, posvečen materi. Recitirajo gđc. Godina, Ivanuš, gje. Novak, Dolar.

Prijatelj Prirode, Maribor. V nedeljo, dne 17. maja izlet na Beigot-Pohorje. Odhod ob pol 6. uri zjutraj s koroškim vlakom do Ruš. Nadalje opozarjamo vsa društva, da privedejo v nedeljo, dne 14. junija skupni izlet k Bolfenku. Odhod ob 6. uri zjutraj od Kralja Petra trga.

Celje

Spontana stavka v Westnovi tovarni, ki je bila zaključena pretekli četrtek, je izbruhnila vsled šikan nekaterih predelavcev, katere so izvajali prav posebno nadposameznimi delavkami. Pri hitrici, katero zahtevajo baš ti predelavci pri delu, ni čudno, če se zgode tu in tam kakšne napake. Tako se je tudi v tem slučaju dogodilo, da je bilo nekaj lijakov oškropljenih z emajlnimi madeži. Eden od predelavcev pa vseh teh okoliščin ni upošteval, temveč je dve delavki kratko malo kaznoval z dvodnevni kazenskim dopustom. — Omenjeni delavki sta se radi krivične kazni pritožili pri starejšini delavskih zaupnikov, ki je izvedel intervencijo in to pri vseh instancah, vendar brez uspeha. Delavstvo, še razburjeno od nepravilne razdelitve objubljenih povišic, je to dejstvo tako podžgalo, da je spontano prenehalo z delom in stopilo v protestno stavko. Organi Delavske zbornice, Inspekcije dela in strokovne organizacije so izvedli skupno intervencijo, ki je privedla do mirne poravnave spora. Stavka-joči so v glavnem zahtevali, da se storjena krivica popravi, na kar je slednjič tudi vodstvo tovarne pristalo. S tem je poravnani konflikt, ki je bil izzvan od ljudi, ki mislijo, da je delo predelavca v tem, da napenja lok, namesto da bi bil delavec z boljšim delom za vzgled. Pogajanja še niso povsem zaključena in se bodo, še o vseh nerešenih točkah, — med drugim tudi radi razdelitve poviška — v četrtek nadaljevala.

Krajevna protituberkulozna liga bo privedla protituberkulozni teden od 17. do 24.

Ustanovni občni zbor društva »Vzajemnost« v Mariboru se je vršil 8. maja v dvorani Delavske zbornice. To je prva ustanovljena »Vzajemnost«. Zbralo se je okrog 80 članic in članov, ki so vsi soglasno sprejeli društvena pravila, ki jih je prebral in raztolmačil s. Presl. V imenu glavnega odbora zveze »Vzajemnosti« zahvalil za vse pozdrave in želel, da res vse delavske organizacije vzajemno sodelujejo.

Nato je bil soglasno izvoljen ta-le društveni odbor: predsednik Štefan Presl, namestnik Edo Karner, tajnik Tončka Lipoglavšek, nam. Mara Jelen, blagajnik Fanči Gregorčič, nam. Konrad Dokl, odborniki: Zmago Angleitner, Bogo Teplj, Franc Vogrin, Josip Petejan, Anton Tanc, Katarina Rodošek, nadzorstvo: prof. Stupan, Viktor Eržen in Stritih.

Potem ko je s. Presl pozval vse, naj nabirajo člane za Cankarjevo družbo, ki bo letos izdala prav lepe knjige, se je ustanovni občni zbor zaključil v navdušenju, da ima naše delavstvo spet svojo prosvetno organizacijo.

Ptuj. V našem staroslavnem mestu smo imeli v soboto 9. t. m. ustanovni občni zbor »Vzajemnosti«, ki so se ga skoro polnoštevilno udeležili vsi prijavljeni člani. Glavni zvezin odbor je zastopal s. Stukelj. Po sprejetju pravil je bil soglasno izvoljen naslednji društveni odbor:

Predsednik Franc Gabriel, namestnik Fr. Hagauer, tajnik Franc Mikulec, nam. Rudolf Junger, blagajnik Joško Grajfoner, nam. Joža Mikulec, odborniki: Ivan Puš, Ivan Mizlovič, Franc Širevc, Roman Jagušič, Anton Menšik, Roza Kokot, v nadzorstvo: Štefan Matjašec, Bernard Kralj in Kornik.

»Vzajemnost« bo imela iste odseke kakor poprej »Svoboda«. Tudi vprašanje društvenega lokala bo menda kmalu ugodno rešeno.

Ljubljana. Ustanovni občni zbor »Vzajemnosti« v Ljubljani bo v četrtek 14. t. m. ob pol 8. uri zvečer v društvenem lokalu v Delavski zbornici.

Ustanovni občni zbori »Vzajemnosti« bodo 16. in 17. t. m. v Slovenski Bistrici, v Trbovljah in Litiji.

Vsem članom »Vzajemnosti«! »Delavska Politika« je kljub temu, da ima malo prostora na razpolago, dovolila, da v njej brezplačno priobčjuje »Vzajemnost« vse tiste vesti, ki niso obdružene. Zahvalimo se »Delavski Politiki« za to uslugo s tem, da se vsi na njo naročimo!

maja. V to svrhu je liga naprosila vsa pev-ska in sportna društva, da pomagajo pri akciji za podpiranje najbednejših, ki so zapadli strašni bolezni tuberkulozi. Delavsko pevsko društvo se je že odzvalo pozivu. Vršili se bodo pevski koncerti, nogometni br-zoturnir, železničarska godba pa bo priredila koncert. O sporedu bomo še poročali. Sodrug, sodružice, tuberkuloza ogroža delavca in njegovo družino. Naša naloga je, da se ji po svojih močeh postavimo v bran, zavedajoč se, da je izvor boleznih beda, ki je posledica izkoriščanja. Pozivamo vse delavstvo, da skupno pomaga pri akciji v protituberkuloznem tednu.

Trbovlje

VABILO

na XIII. redni občni zbor Splošne delavske gospodarske zadrage »Rudarski dom«,

ki se bo vršil v nedeljo, dne 24. maja 1936 ob 9. uri dopoldne v združnih prostorih s tem-le dnevnim redom:

1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora;
2. poročilo načelstva;
3. citanje računskega zaključka za leto 1935;
4. poročilo nadzorstva;
5. razgovor o sklepu seje z dne 8. januarja 1936;
6. volitve načelstva in nadzorstva za dobo dveh let;
7. raznoterosti.

Trbovlje, dne 6. aprila 1936.

Nadzorstvo.

Načelstvo.

Kranj

Gradbena sezona. Letos se pri nas precej gradi. »Jugobruna« in »Tekstil-Indus« gradita večje tovarniške objekte. Pri »Zdravstvenem domu« se bodo dela vršila še skozi vse leto. Na Brdu, pri regulaciji bajerja in parka, je trenutno zaposlenih okrog 200 delavcev. Poleg teh del se pa gradi precejšnje število stanovanjskih hiš in teh največ v bližnji okolici mesta. V Stražišču poleg Kalvarije bo v najkrajšem času stala cela vrsta

novih stanovanjskih hiš. Nasproti pokopališču v Kranju gradi večjo stanovanjsko hišo ga. Božič. Po »Narodovih« informacijah bo to ena najmodernejših hiš po ameriškem vzorcu, s kletjo proti plinskemu napadu. — (Plače delavstva pri tovarnarju Božiču se sučejo okrog Din 2 do Din 3 na uro. Vsekakor velik kontrast, ki je v navskrižju s pravico). — Zemlja, na kateri bi morali staviti novo šolo na Primskovem je baje na prodaj. (Na občini je nenadoma potegnil tajfun... in odnesel lepe načrte.) Važno je v gradbeni sezoni to, da delavstvo zahteva za težko delo pošten zaslužek. Temeljni organizacije sezonskih delavcev so postavljeni in delavstvo naj se samo še kompaktno organizira. Organizacija je edini faktor, s pomočjo katerega se da izboljšati delovne pogoje.

Delavci kaj pravite? Zadnji »Gorenjec« je v uvodniku stresel zopet svojo sveto jezo nad marksisti. Kakor pa že večkrat, je tudi to pot streljal popolnoma mimo cilja. Kaj pravite delavci? Ali se niso za praznovanje Prvega maja izrekle vse tri strokovne organizacije? Resnica je tudi, da se je delavstvo z veliko večino izrekle za praznovanje praznika Dela kljub temu, da je bilo s strani podjetij postavljeno pred alternativo: Ali Prvega maja na delo, ali na Marijin praznik 15. avgusta, oziroma 8. septembra. Sedaj pa dolži »Gorenjec« »upora« in »nepokorščine« napram podjetnikom samo marksiste. Gotovo si ne želi odkritega boja proti delavstvu vseh smeri. Kar se tiče verske morale, to je, bogoskrunstva Marijinih praznikov, naj bi bil »Gorenjec« lojalni in bral levite podjetnikom, ki so s takozvanim manevrom hoteli odvrniti delavstvo, da ne bi glasovalo za praznovanje Prvega maja. Zlasti bodo »Gorenjčevi« ožji somišljeniki lahko posredovali v onem podjetju, v katerem je bilo javno razglašeno, da se bo v slučaju praznovanja Prvega maja, nadomestil dan z delom 15. avgusta. Toda takšna posredovalna akcija bi bila v nasprotju z njihovimi dobičkanosnimi interesi. Za preprečitev praznovanja praznika Dela so gospodje tudi zato, da delavstvo ne okrepi svoje razredne zavesti in solidarnost v borbi proti škodljivim parazitom človeške družbe. Po mnenju »Gorenjca« se kranjski marksisti nič ne razlikujemo od ostalega svetovnega marksizma. Torej marksizem le ni nekaj tako — strašnega... Razlika je v tem, da so paraziti človeške družbe ponekod bolj ogroženi. In gospodom okoli »Gorenjca« še tole: Letos na Marijino oznanjenje, dne 25. marca je vodstvo katoliške tiskarne »Tiskovnega društva« v Kranju delavstvu ukazalo delati, namesto da bi mu praznik plačalo. In ker se »Gorenjec« tiska v tej tiskarni, mu svetujemo, da se prime za nos. »Gorenjec« naj bi rajši načel vprašanje, ki so ga ponekod marksisti že rešili, da delavstvo tudi ob praznikih in nedeljah dobi isto plačo kakor delovne dni. Mislimo, da je vsak komentor k temu od strani »Gorenjca« nepotreben. Delavci, kaj pravite k temu? Sodite in obsodite »grozodejstva« kranjskega marksizma...

Velenje

Šod Zveze rudarjev se bo vršil dne 17. maja ob 9. uri dopoldne v prostorih pri Edvardu Raku v Velenju. Pridite vsi delno in tedensko zaposleni rudarji in zahtevajte konec redukcij, praznovanja, ker je že položaj nevzdržen. Zborovanje mora zbuditi vse merodajne čimtelje. Velenjski rudar ne more več čakati, hirati in umirati vsled brezdela in lakote.

Črna pri Prevaljah

Na članek v št. 36 Vašega lista z dne 2. maja pod Črna pri Prevaljah, prosimo za sledeči popravek: Ni res, da se je dotični »naci« pojavil v vlogi obratnega zapuščnika pri tozadnji intervenciji, pač pa kot zastopnik narodne strokovne org. za svoje prizadete člane. Glede uspeha moramo izjaviti samo to, da je bil zadovoljiv obojestransko. — Podružnica Narodno-strokovne zveze Zerjav-Črna.

Leše pri Prevaljah

Pomanjkljiva poštna dostava. Imamo pismo, ki bi moral redno vsak dan nositi pošto na Leše. Toda prav mnogokrat se zgodi, da moramo naš list kakor tudi pisma iskati v naših trgovinah. Pošta se da poljubno komu, da jo nese na Leše. Enkrat jo pustijo v eni, drugič pa v drugi trgovini in dotični, ki ne hodi kupovati v tisto trgovino, lahko po ves teden čaka na časopis in na pismo. Želimo, da se vprašanje redne dostave naše pošte uredi. Zato vendar plačujemo poštno pristojbino. Ako pa je en dostavljač preobremenjen, naj se nastavi še eden, saj je brezposelnih na pretek.

Ruše

Stavka v tovarni Vlach.

Kakor smo že ob zadnji priliki našega lista poročali, se v tovarni Vlach v Rušah stavka še vedno nadaljuje. Delavstvo je zlasti ogorčeno, ker je delodajalec odpovedal tudi delavstvu, ki ni stavkalo. Minuli petek se je vršilo zborovanje, katerega se je udeležilo domala vse delavstvo, zaposleno v tej tovarni. Na zborovanju je poročal s. Karner, ki je govoril o boju teh trpinov, ki so stopili v stavko zgolj radi tega, da si obdržijo zadnji grizljaj kruha, saj znašajo plače v tem podjetju od Din 7 do Din 190.— tedensko. Delavstvo je solidarno in trdno odločeno boriti se naprej za golo življenje.

Stavbne parcele

v Pekrah, ob glavni cesti, poceni na prodaj. JERIN, Tattenbachova ul. 20.

Naši rudarji v Franciji

Jugoslovanski rudarji nastopajo enotno, združeni v okviru svobodne strokovne organizacije

Lievin, 6. maja 1936.

Členjeni sodrug urednik!

Čas je že, da se zopet oglašimo! Zato Te prosimo, da nam v naši ljubi »Delavski Politiki« odstopiš mali kotiček. Naši sodrugi sotrpini v domovini si morda mislijo, da smo zaspali. Toda temu ni tako. Nasprotno: naše rudarsko delavstvo se prav pridno giblje. Že od novembra meseca lanskega leta smo na delu. Uspelo nam je, vkljub vsemu, organizirati naše delavstvo v enotno rudarsko organizacijo. Ustanovili smo poleg naše stare sekcije še pet novih. Vse te sekcije prav aktivno delujejo. Skoraj vso stoodstotno. Ustanovili smo si tudi centralni odbor jug. strokovnih sekcij, s sedežem v Lensu. Stevilno naših članov bo doseglo kmalu 400. Kdor ve, kako velika je Severna Francija, koder smo morali iskati naše ljudi, bo uvidel, da smo napravili ogromno delo, katero bo ostalo zapisano v zgodovini razvoja delavstva. Nadejali smo si nalogo, da zastavimo vso našo energijo, da naše jugoslovansko delavstvo, izmogočeno po tujem kapitalu, doseže svoje pravice, katere mu po vseh naravnih zakonih pripadajo. Veliko smo rudarji vsled naše razcepjenosti izgubili. Mnogo bi lahko bilo bolje, če bi se francoski proletarijat na željo nekaterih demagogov ne bil razdružil. Toda danes smo zopet enotni, zato smo močni. Vsem tistim poštenim proletarcem, katerim je dobrobit delavstva pri srcu, kličemo in jih vabimo: pridite v naše vrste, pomagajte nam, da si skupno priborimo naše pravice! Vsem demagogom in klevetnikom pa povejmo: zastojni je vaše dolgoletno razbijalsko delo, delavstvo vas je spoznalo in vam je obrnilo hrbet. Ono je sito vsega, zato smo se tudi jugoslovanski rudarji v Franciji po zgledu francoskega proletarijata združili v enotno strokovno organizacijo in skupno zahtevamo svoje pravice.

Lep napredek knjižnice Del. zbornice

Ljubljana

V prvem četrtletju 1936 je imela knjižnica Delavske zbornice ta-le promet:

Mesec	Izposoj. knjig	Sloven.	Srbo-hrv.	Nemških	Drujih
Januar	5773	2877	147	2706	43
Februar	5393	2571	82	2696	44
Marc	4800	2149	136	2474	41
April	4800	2144	135	2480	41

Skupaj 20766 9741 500 10356 169

Tako je 9860 obiskovalcem izposodila 607 knjig več kakor lani v istem razdobju.

Maribor

Mariborska knjižnica Delavske zbornice je izposodila v istem času:

Mesec	Vseh knjig	Sloven.	Srbo-hrv.	Nemških	Drujih
Januar	4008	1677	139	2146	46
Februar	3807	1529	119	2119	30
Marc	3374	1392	113	1828	41
April	3335	1166	156	1983	30

Skupaj 14524 5764 527 8076 147

V primeri z istim razdobjem v pretečenem letu je izposodila 1125 knjig več. Značilno je, da je mariborska knjižnica pri

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Senovo pri Rajhenburgu

1. maj. Delavstvo pri rudniku TPD. v Rajhenburgu je letošnji 1. maj praznovalo na ta način, da je skupno z Delavsko godbo napravilo izlet v naravo. Zjutraj je napravila godba budnico. Ob pol 8. uri pa izlet skozi Dolsko na Dobravo in pod bohorskimi griči na Reštanj. Ob sončnem zahodu pa se je veselo razpoloženo vrnilo v svoje žalostne domove, z upanjem v boljšo bodočnost. Delo je pri rudniku TPD. popolnoma počivalo, dočim je podjetje Dukič in dr. polno obratovalo. Upamo, da v prihodnje ne bo več tega, ker je delavstvo upravičeno godrnjalo, češ, mi praznujemo 16 dni na mesec, oni pa niti ne 1. maja.

Kulturni pregled

Mariborsko gledališče

Jože Kranjc: Direktor Čampa. Izvirna igra nadarjenega slovenskega pisatelja, ki nam v njej prikazuje obširen izsek iz sodobnega življenja, ki se dogaja na šolskih tleh. Že naslov sam je zelo sodoben. Nekoč smo pri nas poznali le ravnatelje, sedaj pa je ta naslov skoro že v arhivu. Avtor je z veliko gesto zajel v sedanjost in prav zaradi tega preširokega zamaha je nakopičil v delu obilico problemov, vsled česar ne učinkuje celota kot umetniško doživetje, temveč bolj kot protest in dokument današnje dobe. In kot tako je delo uspelo. Najbolj realistično in umetniško poglavlje je pisatelj podal profesorico Marijo, ki v njej slika ženo prehodne dobe: v bistvu še vsa tiči v stari generaciji, duh pa ji uhaja k sodobni mladini, v kateri slutiti nove življenjske perspektive. Marijo je podala Kraljeva s svojo priznano umetniško kvaliteto. Izborna sta bila Furijan kot direktor in Nakrst kot suplet. Profesor Koruza pa je učinkoval kakor maska in ne kakor profesor.

Naše zahteve so izražene v tej-le

Resoluciji

Jugoslovanskih rudarjev, združenih v Syndicat Unifié des Mineurs du Pas-de-Calais in sprejete ter potrjene od Centralnega odbora Jugoslovanskih Sindikalnih Sekcij.

Jugoslovanski rudarji, združeni v Syndicat Unifié des Mineurs du Pas-de-Calais, zahtevajo:

1. Ureditev in sprejem konvencije za zaščito našega delavstva, kakršna je bila sprejeta med našo državo ter Nemčijo, v svrhu zagotovljenja in prenosa starostnega zavarovanja;

2. izplačilo prispevka, vplačanega pri Caisse Autonome, vsem delavcem, kateri morajo zapustiti Francijo;

3. upostavitve mednarodne blagajne starostnega zavarovanja;

4. preprečitev prisilnega odpuščenja našega delavstva ter izstavitve kart d'Identite vsem delavcem, brezposelnim brezplačno;

5. za prost prevoz oseb in pohištva onim delavcem, ki se želijo prostovoljno vrniti v domači kraj in to do zadnje postaje;

a) da se odpuščene delavce, kakor tudi njihove družine pred njihovim odhodom zdravniško preišče. V slučaju, da se ga odvrže, ima pravico do privatnega zdravnika in brezplačnih zdravil;

b) zdravniška komisija naj sestoji iz francoskih in jugoslovanskih zdravnikov;

6. vsi delavci-izseljenci so opravičeni voliti delavske zastopnike v vse socialne ustanove.

Resolucija je bila poslana na vsa merodajna mesta in upamo, da se bo končno uredilo to za nas tako važno vprašanje. Apeliramo na vse jug. liste, da jo priobčijo.

manjšem celoletnem prometu izposodila več srbo-hrvatskih knjig kakor ljubljanska. Splošno pa nazaduje povpraševanje po srbo-hrvatskih knjigah tako v Ljubljani kakor v Mariboru: v primeri z lanskim prvim četrtletjem je izposodila ljubljanska knjižnica 288 srbohrvatskih knjig manj, mariborska pa 74 manj. Kje je vzrok? Pri knjižnici gotovo ne, ker ima letos večjo izbiro kakor lani.

Čitanje francoskih, čeških, angleških in italijanskih knjig nič ne napreduje na škodo nemških, kakor bi človek pričakoval. Starejša generacija sega še vedno po nemških, mlajša se pa, kakor se zdi, ne nauči toliko francoščine, da bi brala francoske knjige. Ta rod bere skoro samo slovenske, ker drugih jezikov ne zna. Zanimivo je, da izposodi mariborska knjižnica relativno več knjig v teh jezikih, kakor ljubljanska, čeprav je univerza v Ljubljani. To bi dalo misliti našim šolnikom radi poučevanja tujih jezikov na naših srednjih šolah, ker pri skromnem obsegu slovenske znanstvene literature bi moral intelektualec znati vsaj enega od svetovnih jezikov.

Znanstvenih knjig je izposodila ljubljanska knjižnica 1865, mariborska s 728 knjigami zaostaja za njo.

Razno

Industrijalizacija Sovjetske Rusije. Po obljubljenem načrtu sveta narodnih komisarjev o eksploataciji novih industrijskih podjetij, je vloženo v industrijo Sovjetske Rusije 22 milijard rubljev. Skoraj tretjino te vsote se bo uporabilo za težko industrijo. — V drugi polovici leta 1935 je začelo obratovati nekoliko električnih central s skupno kapaciteto 781.700 kilovatov. Razen tega se bo začelo delo na izkoriščanju v 44 novih rudnikih z letno kapaciteto produkcije 22 milijonov ton. Tudi 6 novih velikih in visokih peči je pričelo obratovati tekem 1935. leta. Lahka industrija, posebno tekstilna in življenjskih potrebščin se bo znatno povečala v kapaciteti, za kar bodo služile nove

Mestno poglavarstvo Maribor. X. štev. 6855/1851 - 1936

RAZGLAS.

MESTNO POGLAVARSTVO MARIBOR razpisuje

opremo učilnic ter linolej na hodnikih za zgradbo nove deške meščanske in dekliške osnovne šole v Magdalenskem predmestju.

Uradni proračun za opremo učilnic znaša Din 340.433.—, proračun za linolej na hodnikih Din 163.725.—. Ponudbe se morajo oddati najkasneje do 22. V. 1936 do 11. ure na mestnem poglavarstvu. Ponudbe morejo biti zapečatene ter kolekovane po §9 zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o taksah z dne 25. marca 1932, Služb. Nov. br. 70-XXIX z dne 26. marca 1932. Kavcija v iznosu 5% od ponujene vsote se mora vložiti pri mestni blagajni mariborski do 10. ure 22. V. 1936 v vrednotah, ki jih sprejme mestna blagajna. Pri opremi učilnic se more ponuditi tudi samo dobave pod tč. a) ali pa samo dobave pod tč. b). Ponudbe naj se predložijo v obliki v odstotkih izražene popusta na uradni proračun. Pojasnila in ponudbeni pripomočki se dobijo proti plačilu napravniških stroškov v pisarni gradbenega nadzorstva na stavbišču ob Frankopanovi ulici počenski s pondeljkom 11. V. 1936.

Predsednik: Dr. Juvan, I. r.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Oslak v Mariboru.

rafinerije sladkorja, tovarne konzerv, ogromne tovarne ledu itd. Tonaža trgovske mornarice po istem načrtu se bo morala v tem letu povečati za skoraj 100.000 ton, rečna plovba se mora tudi povečati za 4 milijone ton.

Razporeke v Nemčiji 1935. Nemški rasistični blagoslov ne vpliva mnogo na nemške zakone. Lani je bilo v Nemčiji 53.402 razporok, kar je mnogo spričo nemškega hvalisanja rasizma. Toliko razporok v Nemčiji še nikdar ni bilo.

Delavski pravni svetovalec

Troblje: Po materini smrti pripada posestvo Vam petim bratom. Ko je mati po očetu posestvo prevzela, je na njem bilo dolga za Din 3000.—. Trije bratje ste živeli stalno pri materi in ji za stanovanje in hrano plačevali vsak po 400 Din mesečno. Iz teh Vaših prispevkov je mati odplačala tudi dolg, ki je bil na posestvu. Ali bi sedaj Vam trem šel po materini smrti kak večji dedni delež kot ostalima dvema? — Ako bo Vaša mati umrla brez oporoke, bode dedovali vsi po enakih delih in bo vsak dobil 1/5 vrednosti posestva. Kaj več ne bodo mogli zahtevati niti tisti bratje, ki so materi plačevali za oskrbo mesečno po Din 400.—. Ta denar je namreč bil materin in je mati lahko s presežkom napravila kar je hotela. Bratje, ki so ji to oskrbino plačevali, radi tega še niso upravičeni do kakega večjega dednega deleža.

Esperanto

V. konferenca delavcev esperantistov Jugoslavije v Ljubljani 31. VI. 1936.

Ob priliki Jugoslovanskega esperantskega kongresa v Ljubljani od 30. V. do 2. VI. t. l. se bo vršila tudi konferenca delavcev esperantistov Jugoslavije. Naša dolžnost je, da predstavimo delavsko esperantsko gibanje dravske banovine in da v polni meri zastopamo naše delavstvo. Zato pozivamo vsa esperantska društva, v katerih članstvu je zastopano tudi delavstvo in posameznike delavce-esperantiste, da pošljejo svoje delegate na to konferenco, ki bodo podali poročila o našem gibanju v posameznih krajih.

Da pa bo omogočen obisk vsakemu, bo imel vsak udeleženec kongresa vsaj 50 odst. popusta na državnih železnicah. Stroški za celodnevno prehrano in stanovanje bodo znašali od 15 do 20 Din dnevno. Da olajšate delo v organizaciji za preskrbo hrane in stanovanja, prijavitelje čimprej številno udeležencev iz vašega okraja kongresnemu odboru na naslov »Esperantski klub, Ljubljana«.

Program kongresa: V soboto, dne 30. V. ob pol 9. uri zvečer esperantska akademija z pestrim sporedom (prenos po radiu). **Nedelja, 31. V.** ob 9. uri zjutraj razgled Ljubljane in gradu. Ob pol 11. svečana otvoritev kongresa v Filharmonični dvorani (prenos po radiu). Ob 3. uri popoldne izlet na Rožnik. Ob 6. uri popoldne skupščina Jugoslovanske esperantske lige. **Ponedeljek, 1. VI.** Ob 8. uri zjutraj konferenca slepcev-esperantistov. Ob 8.30 uri konferenca učiteljev-esperantistov, istočasno se otvori tudi V. konferenca delavcev-esperantistov v Delavski zbornici (mala dvorana), kjer bodo podana poročila o delu in stanju delavskih esperantskih društev, o smernicah bodočega dela in volitev centralnega odbora delavskih esperantistov. — Ob 10. uri dopoldne razgled muzeja, narodne galerije in magistrata. — Ob 2. uri popoldne izlet v okolico. Ob 7. uri zvečer zaključek kongresa. ob 20. uri predstava v dvorani Delavske zbornice »Htavec Jernej in njegova pravica« (v esperantskem jeziku, po prireditvi F. Delaka in v režiji g. F. Potokarja. Igrajo člani Esperantskega kluba v Ljubljani. **Torek, 2. VI.**, ob 8. uri zjutraj izlet z avtobusi na Bled. V Kranju obisk groba Fr. Prešerna. Stroški za celodnevni izlet znašalo 50 Din. ZP